

Dalí i Fages: "aquella col·laboració intel·ligent i cordialíssima"

Carme Ruiz

Centre d'Estudis Dalinians

Diari *El Punt*, 6 de juliol de 2002

Salvador Dalí

Crist de la tramuntana, 1968

Aquarel·la i tinta sobre paper,

38,5 x 28,2 cm

Fundació Gala-Salvador Dalí

El Museu de l'Empordà ens mostra una molt interessant exposició sobre la figura de Carles Fages de Climent en el marc dels actes que realitza la ciutat de Figueres per commemorar el seu centenari. L'exposició consta de tres àmbits expositius i va acompanyada d'un acurat catàleg que vol facilitar futures investigacions sobre aquest escriptor, i des d'on es reivindica la figura del poeta empordanès.

Voldríem centrar-nos en un dels aspectes tractats en aquesta mostra: la relació de Salvador Dalí i Fages de Climent. Aquesta comença molt aviat, podem dir que des del naixement, ja que tots dos van néixer al carrer Monturiol de Figueres. És una coneixença que dura tota la vida i que va donar uns fruits molt atractius.

Dalí col·labora amb Fages des dels anys 20 ja que el 1924 il·lustra *Les bruixes de Llers*. El 1950 Fages publica el *Poema dels tres reis* il·lustrat per Joan Commeleran.

L'exemplar que conserva el pintor a la seva biblioteca està dedicat per l'autor i diu:

"Adreço el POEMA DELS TRES REIS a Salvador Dalí, l'amic de sempre, en memòria del sabater d'Ordis". El 1954 fa l'epíleg i il·lustra *Balada del sabater d'Ordis* que Fages de Climent li dedica així: "Al meu genial i constant amic En Salvador Dalí, il·lustrador celebrat i epilogista justíssim de la *Balada del Sabater d'Ordis*, amb la millor abraçada - CFages de Climent, 1954". El 1956 en un article publicat a la revista *Canigó* que escriu Fages sobre Cadaqués s'inclou el text de Dalí "Cadaqués, el poble més bonic del món" amb una il·lustració del mateix pintor. Uns quants anys abans de la mort de Fages, el 1961, i amb motiu de l'homenatge de la ciutat de Figueres a Salvador Dalí, elaboren

conjuntament l'auca El triomf i el rodolí de la Gala i en Dalí, on Fages posa els versos i Dalí els dibuixos que els acompanyen.

Veiem, doncs, que entre Salvador Dalí i Fages de Climent va existir alguna cosa més que una amistat. Hi va haver una estreta col·laboració. Podem afirmar que no hi ha cap escriptor català i ben pocs d'arreu del món amb qui Dalí treballés tan assíduament. També podem dir que l'intercanvi d'idees era mutu. El poeta en una entrevista feta per Josep Maria Bernils i publicada a Canigó el desembre de 1955 manifesta en parlar de Dalí: "Crecimos y estudiamos juntos. El hecho de tener yo un año más que él, hizo que me dispensara una gran consideración y fuéramos grandes compañeros. Tuve el honor de que colaborara en mi primer libro". L'entrevista continua parlant d'un projecte comú que no ens és desvelat. Un clar exemple d'aquest intercanvi intel·lectual, el trobem en la gènesi del Sabater d'Ordis. En la dedicatòria que Fages fa a Dalí en el Poema dels tres reis ja trobem referències a aquesta obra que va ser publicada tres anys més tard. En una carta dirigida al pintor el 12 d'agost de 1951, i que es troba en els arxius del CED, Fages escriu: "Referent al 'Sabater d'Ordis' tinc enllestit el poema. (...) He afegit una segona part, cuasi tant extensa com la que coneixes, i crec que m'ha reeixit, potser millor que la primera, concretant aquesta gran figura nostra. Espero que et sera possible fer-me i enviar-me la teva interpretació plàstica del gran director del vent, amb data 1923. Ho publicaré tot seguit. El format sera el del poema dels Tres Reis amb els mateixos margens. Fora per a mi una joia imponderable retrobar aquella col·laboració intel·ligent i cordialissima".

Un altre exemple d'aquesta comunicació i coneixement profund d'ambdós personatges el trobem en l'auca El triomf i el rodolí de la Gala i en Dalí. Aquesta és un resum dels mites, les obsessions i la iconografia de Salvador Dalí. Als nostres arxius es conserva un document inèdit, reproduccions del qual es poden veure en l'exposició, que ens fa pensar que potser havien decidit de continuar treballant-hi. Es tracta d'un text mecanografiat amb anotacions autògrafes de Fages fetes en castellà amb les imatges que apareixen a l'auca enganxades. El text està incomplet i no en tenim més referències. El fet que aquest document s'hagi trobat dins del llegat del pintor ens indica que ens trobem davant d'un treball fet a quatre mans. És la traducció al castellà d'una part dels rodolins, del número 4 al 26, amb llargues explicacions del poeta sobre el significat de la iconografia que il·lustra els versos i també sobre la vida, el pensament i l'obra del pintor. També trobem comentaris al·lusius a la confecció de l'auca i la seva repercussió en la premsa de l'època. Fages reconeix que tres dels rodolins són de Dalí, afirmació que és corroborada pel seu fill Pere Ignasi Fages.

La darrera col·laboració entre el poeta i el pintor la trobem emmarcada en l'obra El Somni del Cap de Creus que va restar inèdita. Tanmateix se'n coneixien alguns fragments, com ara l'Oració al Crist de la tramuntana. Com a homenatge pòstum del pintor a Fages de Climent, recomanaríem observar la magnífica pintura Crist de la tramuntana. Ben empordanesa, fruit de l'entesa de dos il·lustres figuerencs de naixement.

Fages de Climent (1902-1968). Poètica i mítica de l'Empordà

16 de maig - 8 de setembre de 2002

Museu de l'Empordà

Rambla, 2 17600 Figueres

T 972 502 305 / F 972 510 765

informe@museuemporda.org

Posteriorment, l'exposició es podrà veure a Barcelona i Girona